

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 16 Kasım 2011

AB İçin Alternatif Ekonomik Program

Artık Yunanistan ve İtalya'da yeni birer başbakan var: Yunanistan'da **Lucas Papademos**, Yunanistan'ın AB üyeliğini bizzat yöneten ekonomist olarak tanınıyor. Basından aldığımız haberlere göre sayın Papademos Fransa ve Almanya tarafından şimdiden uyarılmış durumda: "teknokrat Lucas Papademos'un öncülüğündeki hükümet, tasarruf tedbirlerinden taviz vermemeli"...

İtalya'da ise başka bir teknokrat lider **Mario Monti** görev almış durumda. AB'nin çeşitli düşünce kuruluşlarında görev almış olan Monti, aynı zamanda Goldman Sachs ve Coca Cola şirketlerinin de danışmanıydı.

Avrupa'da giderek demokratik katılımın değil, teknokratların egemenliği hüküm sürüyor...

***

Teknokrat Avrupa'ya karşı emeğin Avrupa'sının iktisadi bileşenleri neler olmalıdır? Bu konuda elimizde Michael Roberts(*) ve Özlem Onaran(**) imzalı iki güncel çalışma var. Bu haftaki yazımızda kısaca bu iki çalışmanın ana hatlarını sizlerle paylaşmaya çalışacağım. Öncelikle bir konuyu açıklıkla vurgulamakta yarar var. Yunanistan'da (ve İtalya'da) mali krizin ana nedeni, popüler muhafazakar medyada sıkça öne sürüldüğü üzere "*Yunan halkının tembelliği*" ya da "*Yunan emekçilerinin çalışmadan para kazanma alışkanlıkları*" gibi uydurma gerekçeler değil, doğrudan doğruya Yunanistan vergi sisteminin sermaye gelirlerini kayıran çarpıklığının bir sonucudur.

Michael Roberts'in bize ilettiği mali tahminlere göre, Yunanistan'da 150 bin avro'yu aşan vergi borcu bulunan 6 bine yakın şirket olduğu görülüyor. Bunların toplam vergi borcu 30.9 milyar avroya ulaşmış durumda. Söz konusu 6 bin şirketin en borçlu 212'sinin borç tutarı toplamın yarısına denk. Bu borçların sadece %40'ının tahsil edilmesi durumunda bile Yunanistan'ın 2011'deki bütçe açığının (17 milyar avro) tamamının kapatılabileceği öngörülmekte.

Dolayısıyla, Yunanistan'ın mali iflasının ana nedeninin aslında uzun senelerdir biriktirilen *mali afların, vergi istisnalarının*, ve sermaye gelirlerinden vergi almamayı öngören *arz yönlü (neoliberal) iktisat politikalarının* doğrudan bir yansıması olduğu görülüyor.

***

Bu ortamda, Yunanistan'ın (ve belki ardından İtalya, İspanya, Portekiz ve İrlanda'nın) AB birlikteliğini terk etmesi değil; bilakis birlik içerisinde kalıp *emeğin çıkarlarını*

gözetilen bir alternatif iktisadi programın yürütücüsü olması daha doğru bir yaklaşım olarak gözüküyor. Bu amaçla,

- Yunan hükümeti borç yükünü acilen düşürecek bir yeniden yapılandırmayı ve gereğinde borçların ertelenmesi ve hatta reddedilmesini de içerecek bir programı uygulamaya koymalıdır. Bu süreçte bilançoları olumsuz etkilenen banka ve şirketler kamu kaynaklarıyla desteklenerek kamulaştırılmalı; ve yeni istihdam ve kamu hizmeti üretecek şirketler olarak yeniden yapılandırılmalıdır.
- Yunanistan maliye politikası, *Avrupa İstikrar ve Büyüme Andlaşması* diye anılan *Maastricht kriterlerinin* rastgele seçilmiş iktisadi hedeflerini terk etmeli; yerine özellikle finansal sermaye gelirlerini vergilendirmeye yönelik, (*Robin Hood* vergisi diye de anılan) eşitlikçi bir vergi sistemini uygulamaya koymalıdır. Bu sistemde sadece gelirler değil, servet üzerine de vergilendirme yapılmalı, büyük sermayenin vergi katkısı artırılmalıdır.
- Bu süreçte Avrupa Merkez Bankası, üye ülkelerin istihdam, büyüme ve yatırım gereksinimlerini karşılayacak ve *nihai borçlanma birimi* işlevini yerine getirecek biçimde “*gerçek bir merkez bankası*” hüviyetine kavuşturulmalıdır.
- Avrupa genelinde istihdamı ve emeğin asgari gelir düzeyini koruyacak bir asgari ücret sistemi geliştirilmeli; bölgeler arası eşitsizlikler aktif bir kamu yatırım ve teşvik sistemi ile azaltılmalıdır. Öncelikler emek yoğun yeni sektörlere (“yeşil” teknolojiler; ileri tarım; yenilenebilir enerji üretimi gibi) verilmeli, piyasanın kısa dönemli kar-zarar hesapları yerini nesiller arası sosyal yükümlülükleri de içerecek sosyal fayda – sosyal maliyet düşüncesine terk etmelidir.
- Finans sektörü, *piyasaların kısa dönemci ve miyopik spekülatif çıkar hesaplarına terk edilmeyecek kadar önemli* bir sektördür. Bu sektörün öncelikle kamusal denetimi sıkılaştırılmalı ve birinci önceliğinin üretken yatırımların ve istihdamın finanse edilmesi olmalıdır. Bu amaçla sermaye hareketlerinin kontrol altına alınması; ve bankaların ve diğer finansal yatırım şirketlerinin kamunun doğrudan demokratik denetimi altına alındığı, gerçek anlamda şeffaf bir yapıya kavuşturulması sağlanmalıdır.
- Son olarak, AB bölgesinden ayrılarak kendi para birimleri altında “*istikrar, her ne pahasına istikrar*” cenderesine kapılmış ve neoliberal kapitalizmin hakim olduğu Yunanistan’ın (ya da İtalya, İspanya, veya Portekiz’in...) daha mutlu, daha özgür ve daha demokratik olamayacağını bilmesi gerekmektedir.

Burada özetlenen ana unsurların bir çok kesimce yadırgayıcı ve “eskimiş” düşünceler olarak algılanacağını farkındayız. Ancak, her alternatif iktisat politikasının sınıfsal nitelikte olduğu ve politika tercihlerinin maliyetlerinin kimlerce karşılanacağı açıkça dile getirilmelidir. Buradan hareketle, “*Emeğin Avrupası*”nı kurgularken esas olanın *sermaye çevrelerinin değil, emeğin çıkarlarının gözetilmesi* olduğu da unutulmamalıdır. Aykırı düşünemeliyiz, cesaretle ve inatla...

(*)Michael Roberts, “Italy and Greece: Rule By the Bankers” *Bullet*, 13 Kasım 2011.

(**) Özlem Onaran, “Fiscal crisis in Europe or a crisis of distribution?” Political Economy Research Institute, University of Massachusetts Amherst.